



Szabadszemés objektumok

Holdszarló megfigyelések

1987. április 29-én este az országban sok helyütt sokan megfigyelhették a Hold látványos szarlóját. Budapesten az Uránia Csillagvizsgáló teraszán több amatőrcsillagász láthatta. Mizser Attila 18:05 UT-kor vette észre a $40^{\text{h}}31^{\text{m}}$ korú szarlóholdat. Kalmár Tamás, Tarnay Kálmán és Bata László néhány perccel később. Papp János 18:13 UT-kor, Zombori Ottó 18:28-kor pillantotta meg. Flóró Lajos és Teichner Szilárd 18:15 UT-től észlelte, az ő leírásuk szerint nemcsak szemmel volt szép, hanem a 20 cm-es f/15-ös Heyde-refraktorral is gyönyörű látványt nyújtott, jól látszott például a Petavius kráter és központi csúcsa is.

A legrészletesebb beszámólót Papp János küldte el. Szabadszemmel 150 fokban ívű, könnyen észrevehető szarló látszott, rendkívül erős hamuszürke fény mellett. A Heyde-refraktorral a holdszarló kb. 180 fokos volt, de a két végén 15–15 foknyi hosszban csak csillogó, különálló hegycsúcsokat lehetett látni, mégpedig az északi sark környékén 5, a délin 3 különálló csúcs fénylését. A szarló hegye felé haladva egyre kisebb fénypontokként látszóttak. A távcsőben a hamuszürke fény területén a tengerek élesen, biztosan rajzolódtak ki. A fényesebb kráterek (Coopericus, Aristarchos, Tycho) jól látszóttak és kissé vöröses színűk volt.

Érdekesség még, hogy éppen ekkor érkezett az Urániába egy 66 fős látogatócsoport. A középiskolások 18:30 UT-kor egyszerre pillantották meg a Hold szarlóját.

Debrecenben Zajác György 18:04 UT-kor látta meg a szarlót ($40^{\text{h}}30^{\text{m}}$) még az alkonyatban. Ahogy a szürkület nőtt, egyre jobban kivehetette sárgás színét, 120 fokos ívét. A földfényt 18:34 UT-től láthatta. A Hold 19:17 UT-kor tűnt el, 3 fokkal a horizont felett, bár binokulárral még néhány percig követhető volt.

Hajdúhadházán Hadházi Csaba 18:13 UT-kor látta a Holdat ($40^{\text{h}}39^{\text{m}}$). Szemmel is látványos volt, a hamuszürke fény is erősen látszott, és 12x50-es látcsővel is szépen rajzolható volt.

Balatonkenesén Kocsis Antal 18:30-tól 19:25 UT-ig figyelte a holdszarlót ($40^{\text{h}}56^{\text{m}}$). Már a szürkületben jól látszott. Szemmel nemcsak a szarló és a hamuszürke fény, de a tengerek körvonalai is kivehetőek voltak. 7x50 B-vel a látvány még szebb, különösen azért, mert a Hold felett 0,8 fokkal északra ott a Fiastyúk (M 45) is! Kocsis az alacsonyan járó Holdról 19:21 UT-kor több képet is készített Zenit + Helios géppel, 20–60 s expozícióval — némelyikük sikerült is.

Fótról Farkas Ernő észlelte 18:35 UT-kor a Holdat ($41^{\text{h}}01^{\text{m}}$). 100/1000-es

teleobjektívvel UT 20 diára 5 s-mal lefényképezte. A színes dián élesen látszik a 130 fokos sarló, rajta 10–12 kráter is felismerhető. A sarló szarvai szakadozottak.

Kövágószőlősről Illés Elek már nyugvása idején, 18:50–18:57 UT között figyelte a Holdat ($41^{\text{h}}26^{\text{m}}$). Szabadszemmel 100, 8x30 B-vel 130 fokos ívű volt. A Hold vörössárga, a hamuszürke fény vörösesbarna színű volt, de erősen látszott.

1987. május 28-án este Kondorosi Gábor (Pécs) a nagyon tiszta égen 18:45 UT-kor vette észre a sarlót, melynek kora $27^{\text{h}}32^{\text{m}}$ volt ekkor. Szabadszemmel jól látszott az ÉNy-i horizont felett. Íve 100 fokos volt szemmel, míg 7x50 B-vel már 140. 19:00 UT-kor a hamuszürke fény is feltűnt és utóbb jól látszott. A Hold 19:32-kor tűnt el végleg a Mecsek hegyei mögött.

1987. július 24-én hajnalban Virágos Péter (Győr) Nagymágocson észlelve látta szabadszemmel a Holdat. A jó égen a sarlót 03:36 UT-ig tudta követni, amikor is $41^{\text{h}}01^{\text{m}}$ korú volt.

1987. augusztus 23-án hajnalban ismét több helyen látták a sarlóholdat. Farkas Ernő (Budapest) 03:00 UT-kor vette észre véletlenül a derült, tiszta égen ($32^{\text{h}}59^{\text{m}}$). A sarló íve 110 fokos volt.

Papp János (Budapest) Győrött kereste meg a szintén nagyon tiszta égen. Először binokulárral látta meg, majd rövidesen szabadszemmel is. A sarló 100–110 fokos volt és feltűnt keskenysége. A hamuszürke fény aránylag gyenge volt, rajta a tengerek csak sejtethetők. 02:24 UT-ig nézte, amikor is $32^{\text{h}}05^{\text{m}}$ korú volt.

Kocsis Antal (Balatonkenese) Kolozsvárott nézte a sarlóholdat Albert Máriával és Szabó Ritával együtt. 03:50 UT-kor pillantották meg, de ekkor már erősen világosodott. A sarló íve vékony, de határozottan és könnyen látható, viszont a hamuszürke fény ekkor már nem figyelhető meg. A horizont felett 10 fokra emelkedett, s amikor 04:15 UT-kor elvesztették, kora $31^{\text{h}}44^{\text{m}}$ volt.

Ennyi az 1987. augusztus 30-ig beérkezett holdsarló-megfigyelések krónikája. A Meteor 87/5. számában közölt összesítő cikk első huszas ranglistája nem módosult lényegesen, így újraközölni felesleges. A mostani észleléssorozatban a rekordok nem dőltek meg, csak Kondorosi Gábor május 28-i észlelése került a 14. helyre.

KESZTHELYI SÁNDOR